

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ
ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΤΑ Ι.Ε.Κ. ΣΤΗΝ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ
ΠΛΑΙΣΙΟΘΕΤΗΜΕΝΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ ΣΤΟ Δ.Ι.Ε.Κ.
ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Μαρία Λαγουδάκη
Εκπαιδεύτρια Δ.Ι.Ε.Κ. Ρεθύμνου

Χώρος και Χρόνος και Υποκείμενα της Έρευνας

- Υποκείμενα: Καταρτιζόμενοι Βοηθοί Βρεφονηπιοκόμου και οι Βρεφοκόμοι και οι Νηπιαγωγοί δίπλα στους οποίους φοιτούν
- Χώρος: 10 Παιδικοί και Βρεφονηπιακοί Σταθμοί Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου στον Νομό Ρεθύμνου
- Χρόνος: Διδακτικό έτος 2016-2017

ΠΛΑΙΣΙΟΘΕΤΗΜΕΝΗ ΜΑΘΗΣΗ

- Εκφραστές: Jean Lave και Etienne Wenger
- Επιρροές από τη Θεωρία της Εγκαθίδρυσης, από τη Φαινομενολογία και από τη φιλοσοφία του Dewey.
- Κονστρουκτιβιστική θεωρία η οποία υπογραμμίζει την έμμεση μάθηση που προκύπτει από τη συμμετοχή στην πράξη.
- Η εστίαση αυτή στην πράξη στοχεύει σε ένα εύρος πολιτισμικά προερχόμενης μάθησης που προκύπτει από την συμμετοχή στις πρακτικές μιας κοινότητας πρακτικής εξάσκησης πολύ πέρα από την εμφανή εκμάθηση δεξιοτήτων και τεχνικής.

- Κεντρικοί όροι:
- **κοινότητα πρακτικής**
- και **νόμιμη περιφερειακή συμμετοχή.**
- Υπονοούν το εύρος της έμμεσης μάθησης που προκύπτει από τη συμμετοχή στην πράξη, όπως επίσης τη διάρκεια και τη σημασία της.
- Οι αντιλήψεις αυτές υπαινίσσονται μια οικολογική προσέγγιση στη μάθηση προτείνοντας ότι η μάθηση είναι μια εγγενής διάσταση της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή που συμπεριλαμβάνει ολόκληρο το άτομο και το περιβάλλον του.
- Πράξη – Μάθηση – Διαμόρφωση Ταυτότητας: Έννοιες αδιαχώριστες

Αποτελέσματα

- Μέσα από τη μαθητεία κατά τη συμμετοχή στο μάθημα της πρακτικής άσκησης, οι καταρτιζόμενοι βοηθοί βρεφονηπιοκόμων μαθητεύουν δίπλα σε μια συγκεκριμένη ειδικό-παιδαγωγό.
- Κατά τον τρόπο αυτό γίνονται μέλη μιας συγκεκριμένης κοινότητας πρακτικής εξάσκησης του επαγγέλματός τους.

- Οι αρχάριοι βοηθοί βρεφονηπιοκόμων αναπτύσσουν μια ιδιαίτερη σχέση με τη συγκεκριμένη ειδικό η οποία τυχαίνει να την αναλάβει.
- Συνιστά απαραίτητη προϋπόθεση, έτσι ώστε να αποκτήσουν οι καταρτιζόμενες πρόσβαση για νόμιμη περιφερειακή συμμετοχή στις παραγωγικές δραστηριότητες του εκάστοτε βρεφονηπιακού σταθμού.
- Η νόμιμη συμμετοχή αποκτάται αόριστα μέσα από την ιδιότητα που αποκτά κάποιος ως μέλος της κοινότητας που αναπτύσσεται στο εκάστοτε εργασιακό πλαίσιο.

- Κατά τη διαμόρφωση των σχέσεων μεταξύ της παιδαγωγού και των μαθητευόμενων, το θέμα της παραχώρησης νομιμότητας είναι σημαντικότερο από εκείνο της παροχής διδασκαλίας.
- Είναι η παιδαγωγός που καθορίζει και οργανώνει τις δυνατότητες που προσφέρονται στην μαθητευόμενη βοηθό ώστε να μάθει και να αναπτυχθεί.

- Το μαθησιακό αναλυτικό πρόγραμμα εκτυλίσσεται μέσα από τις δυνατότητες που εμφανίζονται για συμμετοχή στην πρακτική και, συγχρόνως, ορίζεται ως σύνολο που υπαγορεύει ποια συγκεκριμένη πρακτική είναι η σωστή.
- Η αποτελεσματικότητα της διάδοσης της μάθησης ανάμεσα στην παιδαγωγό και τη βοηθό αποτελεί ένδειξη, ότι η συμμετοχή στην πρακτική διαδικασία είναι η απαραίτητη συνθήκη για την αποτελεσματικότητα της μάθησης.

- Κατά τη διάρκεια της άμεσης συμμετοχής στις δραστηριότητες του σταθμού αναπτύσσονται η κατανόηση και οι πρακτικές ικανότητες της μαθητευόμενης βοηθού.
- Η νόμιμη περιφερειακότητα των αρχάριων τους παρέχει εφόδια με σημαντικότερο χαρακτηριστικό της την αντίληψη της συμμετοχής ως τρόπου μάθησης, με τον οποίο αφομοιώνουν και ενσωματώνονται σ' αυτή την «κουλτούρα της πρακτικής» η οποία κατακτάται μέσα από μια εκτεταμένη περίοδο νομιμοποιημένης περιφερειακής παρουσίας και συμμετοχής στις πρακτικές του σταθμού.

- Στο γενικό πλάνο, που διατίθεται μόνο αν υπάρχει νόμιμη πρόσβαση στις πρακτικές της κοινότητας, περιγράφονται τα άτομα τα οποία συμμετέχουν, η δράση τους, η καθημερινή τους ζωή, ο τρόπος ομιλίας τους, ο τρόπος που εργάζονται, ο τρόπος που αλληλεπιδρούν με την κοινότητα πρακτικής εξάσκησης του επαγγέλματος τα άτομα που δεν ανήκουν σε αυτήν, τι κάνουν οι άλλοι μαθητευόμενοι βοηθοί και τι πρέπει να μάθουν προκειμένου να γίνουν άρτιοι και κατάλληλοι επαγγελματίες.

- Οι οπτικές γωνίες, κάτω από τις οποίες παρέχεται σε κάποιον η δυνατότητα κατανόησης της πρακτικής διαδικασίας, εξελίσσονται, καθώς εξελίσσεται ταυτόχρονα η συμμετοχή στις πρακτικές του επαγγέλματος, η σχέση με τις τρέχουσες πρακτικές της κοινότητας και το σύνολο των κοινωνικών σχέσεων που αναπτύσσονται μέσα σε αυτήν.
- Η διάταξη της μάθησης και εκείνη της καθημερινής πρακτικής δεν συμπίπτουν.
- Οι μαθητευόμενες μαθαίνουν τα τμήματα του επαγγέλματος με διαφορετική σειρά από την ακολουθία με την οποία εξελίσσεται συνήθως η διαδικασία του καθώς μαθαίνουν τις περιφερειακές (λιγότερο έντονες, λιγότερο περίπλοκες και λιγότερο ζωτικές) εργασίες πριν από τις πιο κεντρικές και σημαντικές πλευρές της πρακτικής.

- Κατά τη διάρκεια της εκτεταμένης περιόδου της νόμιμης περιφερειακής συμμετοχής μέσα από το μάθημα της πρακτικής άσκησης, οι μαθητευόμενες συμμετέχουν τόσο σε μια κοινότητα επαγγελματιών, όσο και σε μια σειρά παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- Η αποδοχή από τους πρεσβύτερους και εμπειρότερους επαγγελματίες και η αλληλεπίδραση με αυτούς και με τις υπόλοιπες συγκαταρτιζόμενες, όπως και με την εκπαιδευτριά, διαμορφώνουν τη νόμιμη μάθηση και της δίνουν αξία στα μάτια των μαθητευόμενων.
- Γενικότερα, καθώς μαθαίνουν μέσα από την πρακτική διαδικασία, οι μαθητευόμενοι βοηθοί γνωρίζουν ότι υφίσταται ένα πεδίο για την ώριμη πρακτική στην οποία μαθητεύουν: η εξάσκηση του επαγγέλματος σε επαγγελματικό επίπεδο.

- Οι αρχάριοι βοηθοί, έχουν ευρεία πρόσβαση σε χώρους ώριμης πρακτικής, γεγονός το οποίο καθιστά τη συμμετοχή τους νόμιμα περιφερειακή.
- Συγχρόνως, οι απαιτήσεις της παραγωγικής περιφερειακότητας ως προς το χρόνο, το μόχθο και την ευθύνη τους για το αποτέλεσμα είναι λιγότερες από αυτές που αντιμετωπίζουν οι πλήρεις συμμετέχοντες-επαγγελματίες καθώς έχουν συγκριτικά λιγότερες και συντομότερες υποχρεώσεις.
- Η βαθύτερη συνειδητοποίηση της αξίας της συμμετοχής από την οπτική της κοινότητας και της μαθητευόμενης έγκειται στο γεγονός ότι γίνεται μέλος της κοινότητας.
- Π.χ. : Η επιτυχής διεξαγωγή παιδαγωγικών δραστηριοτήτων αποτελεί απόδειξη ότι η μαθητευόμενη διαμορφώνεται σε «επίδοξη βοηθό βρεφονηπιοκόμου».
- Η επιτυχία αυτή προσφέρει την αίσθηση ότι αυτό το μέλος ανήκει και θα συνεχίσει να ανήκει στην ομάδα.

- Η πορεία μιας αρχάριας βοηθού προς την πλήρη συμμετοχή της στην πρακτική διαδικασία δεν προϋποθέτει από την ίδια απλώς να αφιερώσει περισσότερο χρόνο, να καταβάλει εντονότερες προσπάθειες και να εκτελέσει τις υποχρεώσεις σε λιγότερο χρόνο και με πιο ενδεδειγμένο τρόπο.
- Προϋποθέτει, επίσης, το οποίο θεωρείται και σημαντικότερο, μια αυξημένη αίσθηση της ταυτότητάς της ως εξειδικευμένης επαγγελματία διότι καθώς κινείται προς ανώτερα-κεντρικότερα επίπεδα συμμετοχής, παράλληλα αποκτά την εξειδίκευση η οποία και τη χαρακτηρίζει ως επαγγελματία.
- Κατά την περίπτωση του επαγγέλματος των βοηθών βρεφονηπιοκόμων, όπου η κεντρική συμμετοχή αποτελεί το υποκειμενικό κίνητρο της μάθησης, οι αλλαγές στην πολιτισμική ταυτότητα και στις κοινωνικές σχέσεις γίνονται αναπόφευκτα τμήμα της διαδικασίας αυξανόμενης συμμετοχής.

Πηγές

- Lave, J., & Wenger, E. (2005). *Κοινωνικές Όψεις της Μάθησης: Νόμιμη Περιφερειακή Συμμετοχή*. (Ε. Γεωργιάδη, Επιμ.). Αθήνα: Σαββάλας.